

CHIANG KAI SHEK'İN YENİ BİR KİTABI “SOVYET RUSYA İÇİNDE”

(Su - lien Tsai Chung - Kuo)

D. MUHADDERE N. ÖZERDİM
Sınoloji Doçenti

1946 yılında Türkçeye çevirdiğimiz Chiang Kai Shek'in "Çin'in Mukadderatı (Chung-kuo Chih-ming-yun)" adlı kitabı son devir Çin tarihi için değerli bir kaynaktı. Chiang-Kai-Shek burada, Çin'in bir devlet olarak meydana gelişini, tarihi seyrini, daha sonra yabancı devletlerle yapılan kapitilasyonları ve son bölümde de ikinci büyük cihan harbi karşısında Çin'in ve Asya devletlerinin durumunu anlatıyor.

Chiang-Kai-Shek, Türkçeye çevirdiğimiz "Sovyet Rusya Çin'de" adlı yeni eserinde ise Çin'in son devirlerinde komünizmin başlangıcını, gelişmesini ve sonuçlarını bütün teferruatıyla açık ve samimi bir üslûpla anlatıyor. Bugün bütün dünyayı tehdit eden komünizmin Çin'de ne şekilde başladığını ve ne şekilde bir yol takibettiğini anlatması bakımından bu eserin de tarihi değeri büyüktür diyebiliriz. Bugün dünyanın dikkat nazarını üzerine çekmiş olan Kızıl Çin'nin bir gün gelip bu kızıl rejimden kurtulup hür devletler arasına katılıp katılamıyacağı üzerinde bu kitap bir bakımdan bir fikir verebilir kanaatindeyiz.

Üç bölümden ibaret olan bu kitabın biz daha önemli olan 1. nci bölümüne ait bahislerin hülâsasını vereceğiz.

Sovyet Rusya Çin'de (Su-lien Tsai Chung-kuo)

Yazan: Chiang-Kai-Shek (Chung Cheng)

Yazıldığı tarih: 1/12/1956

Yayınlandığı tarih: 24/6/1957

Sahife 204. Bölüm III.

Yazarın önsözü: 2 sahife.

Chiang-Kai-Shek, kitabını yazmağa başladığı 1956 yılında 70. nci yaşını doldurmuş, aynı zamanda 30. ncu evlenme yılını da kutlamış bulunuyordu. Ta çocukluk yıllarından beri gerek Madame Chiang ve gerekse kendi, annesi tarafından aşılınmış olan yüksek idealin, yani "millî ihtilâlin" hâlâ tamamlanmamış olduğu ve bunu gerçekleştiremeyecekleri endişesi içinde bulduklarını kaydetmekte, fakat sonunda muhakkak başarı kazanacaklarına bir delil olarak bu kitabı annelerinin mukaddes hâtıralarına ithaf ettiklerini ilâve etmektedir.

14 sayfalık bir fihristen sonra gelen I. bölüm 17 bahisden ibarettir. Bunları sırası ile görelim:

I. Bölüm: Çin-Sovyet Rusya arasında sulhçu işbirliğinin başlaması, gelişmeleri ve sonuçları.

Bahis 1: Giriş.

1776 Amerika İstiklâli ve sonra 1789 Fransa İhtilâli ile beslenen fertlerin özgürlük ve eşitlik ve sonra Asya memleketlerinde milliyetçilik duygularıyla dolup taşan bir şuurun uyanışı neticesinde, Çin'in devlet babası Dr. Sun-Yat-Sen 1891 de Honolulu'da ilk Çin İhtilâl partisini kurmuştu. Daha sonra Abraham Lincoln'ın, "Halk hükûmeti, Halk tarafından, Halk için" sözlerini esas tutan Sun-Yat-Sen, "üç halkçılık prensibini" ortaya koymuş ve 1911 de bir cumhuriyet hükûmeti kurmağa muvaffak olmuştu. Fakat bu hükûmetin iç kargaşalıklar yüzünden başarılı olmadığı, birçok mücadelelere yol açtığı, nihayet Sun-Yat-Sen ve arkadaşlarının Kanton'da bir "ihtilâl hükûmeti" kurduklarını burada görüyoruz. Bu sırada Lenin Rusya'da hümanistik dünyaya meydan okuyan bir rejim kurmuştu. Rus komünistleri bu rejimi tatbik edecek en uygun bölge olarak Asya'yı bulmuşlardı.

O zamanda Çin eşit olmayan muahedeler altında eziliyordu. 1919 Karahan beyanatıyla Çin'e her türlü yardımın yapılacağını bildirilmesi üzerine bu rejim Çin'de büyük bir sempati kazanmaya başladı. Rusya hükûmetinin yardımı ile Çin komünist partisi kuruldu ve Çin'e her türlü malî yardım sağlandı.

İşte ilerideki bahislerde, bu komünist partisinin, o günden bugüne kadar ne yolda çalıştığını, milyonlarca Çinliyi ne şekilde çalıştırdıklarını ve neticede bu muazzam kitleye hâkim olmuş olan bu rejimin ne şekilde başarı elde ettiğini Chiang-Kai-Shek gayet açık bir ifade ile anlatmaktadır.

Bahis 2: Çin-Rus sulhçu işbirliğinin başlangıcı. Çin'de ihtilâl ve millî kalkınma hareketleri:

Birinci devir (1917-1924) (s. 9-56).

Bu bölümde Chiang-Kai-Shek, Rusya'nın Çin'de komünist partisinin kurulmasını sağlamaıyla Uzak-Doğu'da ve Çin'de neler yapmak ve nelere sahip olmak istediğini anlatmaktadır. Çin komünist partisi yerli bir parti değildir. Sovyet Rusya ile komünist dünyanın meydana getirdiği bir varlıktır. İlk günlerde Kuomintang'a karşı gizli bir şekilde çalışmış ve genişliyerek işçileri, çiftçileri ve halk kitlesini yetiştirmişti. Rusya da daimî olarak Çin komünistlerini desteklemiş ve onlara her türlü yardımı yapmıştı. Onun gayesi Çin'in birleşme ve bağımsızlık mücadelesinde bir kukla rejim kurmak ve Asya'da ilk peyki yaratmaktı.

Görülüyor ki daha o zamanlar (1919 larda) Çin'in daha cumhuriyet rejimini tam mânasiyle hazmedmeden atılan bu tohumların yavaş yavaş olunlaşmış ve halk kitlesinin bünyesine bütün tesiriyle nüfuz etmiş olduğunu 1948 den sonraki olaylar göstermektedir. Komünizm, Çin'in siyasi bünyesine uygun değildir. Zira komünizm aileyi yıkar, dini inkâr eder ve her türlü mülkiyeti ortadan kaldırır. Hiç şüphe yok ki, geleneğe çok bağlı, ailevi bağları vatan sevgisinden üstün gören, her türlü dinin yaşadığı bir ülkede bunlara sonsuz derecede saygısı olan, nihayet birkaç dönümlük toprağına candan bağlı bir Çinli için komünist rejimin kabulü imkânsızdır diye düşünürüz. Fakat yine Mareşal Chiang'ın anlattıklarından bütün bu değerlerin nasıl yok olduğunu, bu muazzam kitlenin afyondan daha zehirli olan bu rejimin arkasından nasıl sürüklendiğini öğreniyoruz.

Chiang bu sayfalarda, Sovyet rejiminin kuruluşunu, Batılı müstemlekecilere karşı Sovyetlerin Çin'e iyi niyetlerle yaklaşımını nihayet Rus ihtilâlinin totaliter

karakter taşıyan emperyalist rejimi yok edip eşitlik ve iyi niyetler üzerine kurulan yeni rejime Çin milletinin nasıl inandıklarını ve bunun neticesi olarak Sino-Sovyet anlaşmasının 31 Mayıs 1924 de imzalandığını anlatıyor.

Komünizmin Çin'de asla yer alamıyacağına iman etmiş olan Dr. Sun-Yat-Sen bu anlaşma ile Sovyet Rusya'nın Kuomintang'a her türlü yardımda bulunmasını iyi niyetle kabul etmiş, Çin'in milli birliğe ve tam bağımsızlığa kavuşması dâvasını başarı ile tamamlamasında yardımcı olacağına inanmıştı.

Bundan sonraki bahiste, bu anlaşmadan önce Dr. Sun-Yat-Sen'in isteği üzerine Chiang'in Moskova'da yaptığı üç aylık gezisini, oradaki parti sistemini, siyasi, askeri teşekkülleri incelemesini ve bunlara dair verdiği raporları anlatıyor. Chiang, Çin'in üç halkçılık prensiplerine dayanan Kuomintang partisinin siyasi sistemi yanında, Sovyet Rusya siyasi teşekküllerinin zulüm ve terör üzerine kurulmuş olduğunu bu kısa zamanda anlamış bulunuyordu. Dr. Sun-Yat-Sen'e verdiği raporda, "Rus komünist partisine asla itimat edilemeyeceğini ve bu partinin yegâne gayesinin Çin komünist partisini kendi aleti yapmak olduğunu, Rus rejiminin Çarlığın diğer şekilden başka bir şey olmadığını" bildiriyordu.

Fakat, Sun-Yat-Sen, Chiang-Kai-Shek'in bu raporlarını biraz mübalâğalı bulmuştu. Zira, Çin komünistlerinin Kuomintang partisinin liderliği altında serbest hareket edemeyeceklerine, sonra üç halkçılık prensibi gerektiği şekilde tatbik edilirse sınıf mücadelesi yaratmayacaklarına ve milli ihtilâlimizi sabotaj etmeyeceklerine dair sağlam inancı vardı. Bunun içindir ki, Sovyet Rusya ile işbirliğini ve Çin-Komünist partisinin Kuomintang'a girmesini kabul etmişti.

Bundan sonraki bölüm, "Üç Halkçılık Prensibini ve bunlar hakkında Dr. Sun-Yat-Sen'in seri halindeki konferanslarını, milli kalkınma hareketleri üzerindeki çalışmaları ve Çin Sosyalist Gençlik Kurullarının faaliyeti, Sun-Yat-Sen'in Peking'e gezisi ve orada ölümü, parti içi mücadeleleri, Çin-Komünist partisinin daimi tecavüzleri, sabotajları, kuzeyde Çin harb beylerinin durumu, bunların birbirleriyle mücadeleleri, bunlara karşı millî hükümet kuvvetlerinin faaliyeti" anlatılmıştır.

Çin komünistleri, Millî ihtilâl hareketinden faydalanarak sistemli çalışmalara başlamıştı. Şehirlerde köylerde halkı, daha ziyade ayak takımını, işçi birliklerini, çiftçi kurullarını elde ederek kendilerine bir ordu yapmışlardı. Diğer taraftan partide karışıklık çıkararak nüfuzlarını çoğaltmak ve kontrolü ellerinde tutmak için silâhlı birlikler içinde muhalefet yarattılar. Bu durum karşısında Chiang hem orduyu idare, hem de komünist hareketine karşı koymak gibi iki önemli vazifeyi üzerine almıştı. Diğer taraftan Rusya da gizli olarak Çin komünistlerine her bakımdan yardım ediyordu.

1927 ağustos ayında, komünist partisi Mao-Tse-tung'u, güya yerli asileri bastırmak için Changsha'ya gönderdi. Fakat asıl maksatları, mevcut işçi ve çiftçilerden mürekkep bir ordu ile bir Sovyet rejimi kurmaktı. Fakat ne şehirlerde işçileri tahrike ne de köylerde çiftçileri teşvike muvaffak oldular. Bununla beraber, evleri yakmaktan, yağma etmekten önlerine gelenleri öldürmekten geri aklamadılar. "Sonbahar mahsulü" diye adlandırdıkları bu hareket tamamıyla bir başarısızlıktı. Mao bir avuç adamları Huanan, Kiangsu hududunda Chinkan tepelerine sığınmak zorunda kaldı.

Son bölüm: Rusya ile diplomatik münasebetin kesilmesi ve sulhçu işbirliğin sona ermesi.

Nanchang isyanındaki başarısızlığa rağmen Moskova, Çin komünistlerine Kanton ve diğer şehirlerde aynı şekilde isyanlar çıkarmalarını teşvik etmişti. Bunların parolası, "işçiler için ekmek, köylüler için toprak" idi ki, bu Rusya'nın "Ekim ihtilâl"inden alınmıştı. Fakat millî hükümet kuvvetleri bu ihtilâlleri de bastırmağa muvaffak oldu.

Kanton ihtilâli esnasında Rus konsolosluğunda ele geçen gizli vesikalarda, Rus konsolosluğunun ve Rus ticaret şubelerinin casusluk için çalıştıkları anlaşıldı. Bunun üzerine millî hükümet memleket içindeki bütün Rus konsolosluklarının kapatılmasını ve Rus ticaret müesseselerinin çalışmalarına son vermelerini tebliğ etti. Böylece Rusya ile Çin arasındaki diplomatik münasebetler sona ermiş oldu. Bu aynı zamanda, Çin'i komünistleştirme plânında komünistlere karşı bir darbe oldu. Fakat, Çin'deki komünist kontrolunun 23 yıl sonra tekrar başlamasına mâni olamadı.

Bahis 3: Çin-Sovyet Rusya sulhçu işbirliğinin gelişmesi

İkinci devre: (1932-1945) (s. 57-128)

Çin Doğu demiryolu olayı şehir ve köylerin ayaklanması.

1928'den sonra Çin komünistleri yine ayaklandırma siyasetine devam etmekten geri kalmadılar. Bu arada Çin komünist partisi kongresinde millî hükümeti yıkmak, memleketi beylerden temizleme, Sovyet rejimine benzer bir hükümet kurma prensiplerini içine alan "Büyük İstekler"i ilân etti. 1929'da Çin demiryolu hâdisesi oldu. Rus ordusu Manchuli ve Haiları (Mançurya'da) işgal etti. Bu olay, Çar Rusya'sında olduğu gibi Sovyet Rusya'nın da Çin'i istilâ siyasetine devam ettiğine bir delildi. Bu arada Çin komünistleri Rusya'yı kendilerine örnek alarak, onlar gibi çalışmağa başladılar.

Şehirlerde "Kızıl işbirliği" adıyla işçilerin esas teşkilâtını kurdular. Daha sonra silâhlı isyanlar hazırlamak üzere parti üyelerine askeri talimat verdiler. Rusya'da olduğu gibi "Çiftçiler komitesi" kurdular. Mahalli askerî birlikleri silâhlarını alarak çiftçi ordusuna verdiler. Bu şekilde onlar bir nevi "Çiftçiler birliği diktatörlüğü"nü kurmuş oldular. Ve Çin tarihinde "gezginci silâhlı haydutlar"ın kullandığı şiddet metodunu tatbik etmeye başladılar. Öldürme, kundakçılık, zorbalık para toplama, halk arasında fesat çıkarma, arazi sahiplerini öldürerek topraklarını dağıtmak, böylece bir Sovyet rejimi kurmak "siyasi programı" içinde idi. Mülk sahipleri ile kiracıları arasında eskiden beri mevcut olan bağılılığı koparmak için bu gezginci haydutlar faaliyete geçtiler. Zengin çiftçilerin evlerini yakmak için fakir halkı teşvik ettiler. Böylece zengin ile fakir tabakanın arasını açtılar. Gizlice fakirlerin evlerini yakarak onları evsiz bıraktılar, onları bu gezginci haydut zümresi arasına kattılar. Diğer taraftan, Çin komünist askerleri bir köyü yakıp soyduktan sonra tahsil görmüş olanları ve kuvvetli erkekleri beraberlerinde götürdüler, geride kalan ihtiyaçları, sakatları, kadın ve çocukları bıraktılar. Bunlar komünist mücadelesine karşı gelemiyerek onlarla az çok birleşmiş oldu.

Kontrolları altındaki bölgelerde Çin komünistleri halka modern işkence aletlerini tatbik ediyorlardı, bunlar 72 çeşit idi. Onları öldürmeden, bedenini olduğu kadar akli muvazenesini de bozacak en şiddetli işgenceleri yapıyorlardı.

Böylece her yerde, köylerde, şehirlerde halk arasında büyük bir korku yaratarak halkı sindirmeye muvaffak olmuşlardı.

Bundan başka Mançurya'yı işgal eden Japonlara karşı güya beraber mücadele etmek için Shanghai ve Nanking'deki öğrencileri millî hükümete karşı faaliyete getirmek için teşvik ettiler. Aynı zamanda, "Chiang Kai-Shek boşuna çalışıyor, Japonlarla döğüşmek yersizdir" şeklinde beyanat vererek hükümet ile mahalli makamlar arasına şüpheler sokuyorlardı. Japonlar, 1932 de Shanghai'ya hücum ettikleri zaman, bundan faydalanan komünistler Hunan, Kiangsu, Kwantung ve Fukien eyaletlerinde kendi Sovyet bölgelerini genişletmeye başladılar. Hattâ Juichin de muvakkat bir hükümet kurdular. Bu sıra Mao-Tse-Tung yine ortaya çıkıyor. Fakat Millî hükümet ordularının her yerde komünist kuvvetlere karşı başarı elde etmesi neticesinde Mao Shensi'ye kaçtı. Burada Liu-Tse-tan idaresindeki mahalli komünist kuvvetlere katıldı. Komünistlerin bu başarısızlıkları neticesinde ellerinde sadece 5000 silâhli kuvvet kalmıştı; bu askerî bakımından ciddi bir tehlike sayılmazdı.

Çin komünistleri askerî cepheden mağlûp olduklarını anlayınca siyasi vasıtalarla kendilerini kurtamağa çalıştılar. Japon harbi onlar için bir vesile oldu. Ve "Japonlara karşı işbirliği yaparak milleti kurtarmak" parolasını kullanmağa başladılar. Mao-Tse-Tung ve arkadaşları Shensi'de ciddi bir açlık tehlikesi görünce, "kızıl ordu anti-Japon kolu" adını taşıyan birlikleri bol buğday bölgesi olan Shansi'nin batısına gönderdi. Fakat bunlar Millî hükümet kuvvetleri tarafından yine mağlûp edildi. Mao ve arkadaşları artık herhangi bir askerî harekette bulunamayacak duruma gelmişti. Teslim olmağa karar verdiler ve bir anlaşma yapılması için hükümete yanaştılar. "İç savaşa son verelim, Japonlara karşı birlikte mukavemet edelim" parolasını yaymağa başladılar. Fakat bu kararın Japonlarla harb etmeden ziyade kendilerini toplamak için bir hareket olduğunu diğer taraftan Rusların zaman zaman Çin'e tecavüzlerde bulduklarını görüyoruz. Fakat Japon istilâsı, Marco-Polo köprüsü olayı Rusya ile anlaşmayı icabettirdi. 1937'de Rusya ile bir saldırmazlık paktı imzalandı.

Bundan sonraki bölümlerde, Sian olayı, Chiang'ın Çin komünistleri tarafından hapsedilişi ve hazırladıkları 8 isteği "Chiang-Kai-Shek'e zorla kabul ettirmek isteyişleri, bundan başka Çin komünist partisi merkez komitesinin "Millî felâketi önlemek için bütün halkla birlikte çalışmağa hazır olduklarını bildiren" 4 maddelik beyanâtı izah edilmiştir. Chiang bu "4 madde" ile Çin komünistlerinin hakikaten pişman olduklarına, istilâya karşı bütün halkla birlikte karşı koymağa hazır olduklarına dair ifadelerinde samimî olduklarına inanmıştı. Zira onları Çinli olarak düşünmüş ve bir gün Çin milletine yeniden sadakat göstereceklerini ümit etmişti. Bu beyanâtı memleket içindeki bütün vatanseverler ve ileri görüşlü insanlar da Millî Hükümetin siyasetinin başarılı bir neticesi olarak kabul etmişlerdi. Hiç kimse, Çin komünistlerinin bu ciddi anda aykırı hareket edeceklerine evvelden hüküm veremezdi. İşte bu sonradan trajik neticeler doğurdu. Onlarda millî şuur diye bir şeyin mevcut olmadığını gösterdi. Chiang bu bölümü şu sözleriyle bitiriyor: "Bundan bahsetmek benim için bir utanç meselesi ise de, bugün hür dünyanın komünizme karşı mücadelesinde bir değeri olabilir".

Bundan sonraki bölümlerde, hükümetin komünist askerlerini yeniden teşkilâtlandırması ve millî ihtilâl kuvvetlerine katılması, halk siyasi meclisinin kuruluşu

ve mukavemet programı, komünistlerin meclis çalışmalarını sabotaj etmeleri ve Mao Tse-tung'un tekrar faaliyete geçmesi, Avrupa harbinin başlaması, Sovyet Rusya'nın durumu" anlatılmıştır. Bu arada komünistler Moskova'ya ayak uydurarak Sovyet Rusya tarafını tutmuşlar, Rus-Alman mukabil yardım paktının imzalanmasını Rusya'nın büyük bir zaferi olarak kabul etmişler ve bunu övücü yazılar yayınlamışlardır. Daha sonra Avrupa harbi başlayınca Mao-Tse-Tung, bu harbin bir emperyalist harbi olduğunu ve böylece Amerika-İngiliz emperyalizmine muhalif olduklarını ilân ediyordu. Millî hükûmete Amerika ve İngilizlerle işbirliği yaptığı için hücumlarda bulunuyordu.

Diğer taraftan Çin komünist kuvvetleri, mahalli askerî kuvvetlerin silâhlarını alarak birçok eyâlet hükûmetlerine hücum ediyorlardı. Nihayet Shensi, Kansu hududunda mahalli bir hükûmet kurdular. Chiang-Kai-Shek, onlara, taahhütlerine sadık kalmalarını ihtar ediyor ve Millî Hükûmetin emirlerine itaate davet ediyordu. Aralarında yine bir anlaşma imzalandı. Fakat neticede Çin komünistlerinin bu anlaşmaya da sadık kalmadıklarını görüyoruz.

Rus-Japon bitaraflık paktı —Alman-Rus harbi —Dış Moğolistan'da Rus istilâsı:

1944'de Alman-Rus harbi devam ederken, Sovyet Rusya, Çin'in dış Moğolistan'daki Tannu Tuva'yı işgal etti. Ve burada bir kukla hükûmet kurdu. Daha sonra burası Sovyet Rusya'nın ilk peyki oldu. Böylece Sovyet Rusya 1929'da Çin ile yaptığı anlaşmayı bozmuş oluyordu. Çok geçmeden, Dış Moğolistan da Rusya'nın ikinci peyki oldu.

Pasifik harbinin başlaması ve Amerika-İngilizler tarafından Çin'deki özel imtiyazların kaldırılması:

Amerikan ve İngilizlerin Pasifik harbi dolayısıyla işbirliği teklifi, Çin'in yıllardan beri üzerine yüklenmiş "eşit olmayan muahedeler" in kaldırılmasına yol açmıştı. Bu, Çin'in bağımsız ve hür vatandaşlar ülkesi olarak ayakta durabilmesini sağlamıştı. Fakat Stalin'in plânları Çin'in bağımsız ve birleşmiş, kuvvetli bir millet olarak yükselmesine mâni olmuş ve Mao-Tse-Tung da Moskova namına çalışarak Çin'i evvelkinden daha ağır bir duruma sürüklemişti. Bundan başka milletlerarası komünistlerin gezginci yoldaşları, Amerikan-İngiliz-Çin anlaşmasına, "Çin'in hükümdar tabakasını yatıştırma siyaseti" damgasını vurmuşlar ve bu hareketi de, "Çin hükûmetinin Japonya'ya teslim olmasına mâni teşebbüs" olarak izah etmekle, Çin komünistlerine büyük yardımlarda bulunmuş oluyorlardı.

Bundan sonraki bölümler, "Çin komünistleriyle tekrar müzakerelere başlanması, komünistlerin yeniden tecavüzleri, yeni bir anlaşmaya varılması, komünist kominterinin feshi, Stalin'in Amerikalılarla işbirliği yapması, komünist kominterinin yine gizli gizli çalışmaları, Amerikan komünist partisinin Sovyet Rusya'nın gizli ajanı olduğu ve Sino-Amerikan dostluğunu bozmaya çalışması ve Rusların Çin aleyhinde, yayınları" hakkında bilgi veriyor. Milletlerarası komünistlerin Amerika umumi efkârını Çin hükûmeti aleyhine çevirmeğe çalıştığı yazılarda, Çin Japon harbinin bir an önce sona ermesini ve Çin komünistlerinin idareyi ellerine alması isteniyordu ki, bu Moskova'nın plânı idi. Fakat bunu o zaman pek az kimse anlayabilmişti.

Bu sırada Japonlarla Rusların gizli anlaşma yaparak Çin topraklarını kendi aralarında taksim yoluna gittiklerini görüyoruz. Diğer taraftan Amerika da general Stiwel'i askerî hareketi idare için Çin'e göndermişti. Fakat Stiwel Çin komünist propagandasının tesiri altında kalmış ve Çin komünist ordularının eşit şartlar altında yeniden tanzimini, harbe iştirakini ve mobilize edilmiş hükümet kuvvetlerini Japonlara karşı kullanılmasını istemişti. Komünist plânlarının ne olduğuna dair bir bilgi sahibi olmadığı için Çin-Amerikan işbirliğinin bozulma yoluna gittiği anda, Amerika Stiwel'in yerine general Wedemeyer'i gönderdi. Bundan sonra Çin-Amerikan işbirliğinde bir gelişme görülüyor.

Bundan sonraki bölüm, Çin'le komünist Çinlilerin arasında yapılan anlaşmayı izah etmektedir. Amerikan generali Hurley'in ve Mao-Tse-Tung ile kaleme aldığı bu anlaşmanın en önemli maddeleri şunlardır: "Millî Hükümet, bütün anti Japon partilerin ve partisiz siyasi bir iklerin mümessillerinden müteşkil olarak bir "Koalisyon hükümeti" kuracak. Bu Koalisyon Hükümeti Dr. Sun-Yat-Sen'in üç halkçılık prensibini" kabul edip, halktan, halk tarafından ve halk için bir hükümet kuracak. Demokrasi yolunda ilerleyecek ve terör yerine özgürlüğü sağlayacak". Chiang - Kai - Shek, o zaman Doğu Avrupa'da tatbikini görmeğe başladığımız Moskova'nın diğer memleketleri esareti altına alma formülünden başka bir şey olmadığı düşüncesiyle bilhassa koalisyon hükümeti maddesi üzerinde durarak bu anlaşmayı kabule yanaşmadı. Diğer konuşmalardan da bir netice çıkmadı.

Meşrutî Hükümetin çalışmaları —Sulhçu işbirliğinin sona ermesi:

Daha 1937'de Anayasanın kabulü düşünülmüştü. 1945 Temmuz ayında bu meselenin görüşülmesi için Millet Meclisi toplantıya davet edilmişti. Fakat Çin komünistleri bu toplantıya gelmediler ve "bağımsız bölgeler halk mümessili meclisini" kurdular. Anayasalı demokrasi sistemi onlara uygun gelmiyordu.

Çok kısa olan son bölümde birkaç satırla Chiang, Çin komünistlerinin Moskova'nın tahrik ve teşvikiyle Millî Hükümeti yıkmak hususundaki gayretlerinin boşa çıktığını, Millî Hükümetin Çin halkının mâneviyatını kuvvetlendirmekteki gayretini, askerî kontrolü elinde tutarak zafer kazandığını fakat harpten sonra Moskova'nın Çin'i yıkmak için yeniden plânlar kurduğunu anlatmaktadır.

Bahis 4: Çin-Sovyet Rusya sulhçu işbirliğinin sona ermesi:

3. ncü devir: (1943-1949) (s. 129-194).

İkinci Cihan harbinin sona ermesi, Çin komünistlerinin kuvveti ellerine alma şansını kaybettirmişti. Sovyet Rusya ve Çin komünistleri "sulhda beraberlik" havasına bürünerek Çin-Amerikan birliğini bozmak için çalışmaya başladılar. Bu bahis, bu konuya dair teferruatı vermektedir.

Çin hükümetinin Japon teslimini kabulü —Çin komünistlerinin 6 isteği:

Japonların teslimi kararının alınması üzerine Millî Hükümet hiçbir şekilde askerî harekete geçilmemesini bildirmişti. Fakat Çin komünistleri bu büyük emre itaat etmediler. Yine her türlü kötülüğü yapmak için faaliyete geçtiler. Bu "7 emir"den başka "6 isteği" de hükümete sundular. Bu isteklerin arkasında komünistlerin maksadı aşıkardı. Japon kukla ordularını silâhtan tecrit ederek münakalât hatlarını ele geçirmek, böylece Mançurya, Yehol, Chanhar ve Suiyuan'a askere göndererek Sovyet ve Moğolistan kuvvetlerine katılmak için bu bölge-

lerdeki kontrollerini genişletmekti. Aynı zamanda koalisyon hükümetinin teşkili ile de bu siyasi tecavüzlerini yapmak hususunda askerî bir taktik ileri sürmüs oluyorlardı.

Sulhu yeniden kurma programı —Sino-Sovyet arkadaşlık paktının imzalanması:

Japon emperyalizminin yıkılması, Çin'de üç buçuk milyon insan kaybına ve birçok maddî zararlara malolmuştu. Buna mukabil yıllardan beri Çin'in yüklen-diği "eşitsiz muahedeler" ortadan kalkmış, Çin hür ve eşit bir devlet olmuştu. Bu yeniden kalkınma işinde başarı elde etmek için evvelâ sulhçu kalkınma programını ortaya koymak gerekiyordu. Burada Chiang-Kai-Shek, memleketi sulh içinde yaşatmak, modern demokrasiyi kurmak, yeniden kalkınma programını tamamlamak ve üç halkçılık prensibini yerine getirmek ve halkın seviyesini yükseltmek için gereken tedbirlerin alınması hususunu anlatıyor. Dış ve iç siyaset bakımından Millî Hükümet bu program gereğince çalışacaktı. Fakat komünistler ve onların milletlerarası arkadaşları entrikalarla bu gayretleri sabotaj etmekte devam ettiler. Diğer taraftan Amerika, İngiliz ve Sovyet Rusya "Yalta'da gizli anlaşma"yı yaptı. Çin burada temsilen bulunmadı. Hattâ sulhun hatırı için bazı feragatlarda da bulunmak zorunda kaldı. Fakat Rusya da Çin'e maddî mânevi yardımda bulunacaktı. Bunun neticesi Sovyet Rusya ile Çin arasında yapılan anlaşma Sovyetlerin askerî ve diplomatik işlerde Çin'e karşı çalışmasını kolaylaştırmış oluyordu.

Çin-Sovyet anlaşmasının neticelenmesi ve sulhta beraber olma işinin tahakkuk etmesi için Çin hükümeti Çin komünistleriyle de ayrı konuşmalar yapmakta idi. Mao-Tse-Tung'da bu anlaşmaya katılmıştı. Yennan'a döndüğü zaman Mao verdiği bir nutukta, "Çin'in önünde tek bir yol vardır. O da sulh yoludur. Sulh her şeydir, bütün diğer nazariyeler yanlıştır. Beraber çalışırken komintang, Çin komünist partisi ve diğer partiler bütün güçlükleri sulh-demokrasi ve tesanüt yoluyla yenecektir. Cumhurbaşkanı Chiang-Kai-Shek'in liderliği altında birleşecektir. Üç halkçılık prensibi tatbik edilirse bu güçlüklerden korkmalarına lüzum kalmaz" demişti. Fakat ileride Mao'nun bu anlaşmayı tamamen bozduğunu görüyoruz. Komünistler bu anlaşmadan hemen sonra, birçok şehirleri, demiryollarını ellerine geçirerek Kuzey Çin ile merkezi Çin arasındaki münakale hatlarını kapamışlardı. O sırada hükümet, memleketin muhtelif bölgelerindeki Japon ordularını teslim alma işiyle meşguldü. Diğer taraftan Çin komünistleri, Chahar, Hopei, Shantung ve Kuzey Kiangsu'da silâhsızlandırdıkları 30.000 Japon askerini alıkoymuşlardı. Böylece, komünistler hükümet kuvvetleri tarafından Japonları teslim alma işine mâni olurken, diğer taraftan da memleket içinde Amerikan aleyhdarlığı propagandası kampanyasını açtılar. Amerikalıların, bir taraftan Çin'e yardım ederken diğer taraftan da Çin'in iç işlerine müdahale ettiklerini ve Kuzey Çin'de yerleşmekte olduklarını ileri sürdüler. Bundan başka Çin komünistleri memleket dahilinde münakale hatlarını bozdular. Honan eyâletinde Sarı Nehrin hendeklerini yıkarak yüzlerce kilometrelik araziye sular altında bıraktılar. Fabrikaları yaktılar, birçok şehir ve köyleri yakıp yıkarak yerle bir ettiler. Kalgan'da kitle katliamı yapıldı. 15 yaşından yukarı herkes askere alındı. İlim adamları da dahil bütün kabiliyetli, yüksek tahsil görmüş adamlar orduya gönderildi. Sınır bölgesi parası çıkararak bunu zorla halka kabul ettirdiler. Böylece millî para sistemini de sabotaja muvaffak oldular.

Mançurya'da Sovyet Rusya'nın muahedeyi ihlâli ve Dış Moğolistan, Yehol ve Chahar'ı işgali:

Sovyetler Japonya'nın tesliminden faydalanarak Mançurya'ya girdiler. Burada Japonların silâhlarını alarak onları harb esiri olarak alıkoydular. Sonra Dairen limanının Sovyet malları için açılmasını istediler. Çin hükûmeti burada asker bulundurmıyacaktı. Böylece, Sovyet Rusya, Japonlara karşı müşterek harb esnasında Çin'le yaptığı Sino-Sovyet dostluk anlaşmasını bozmuş oluyordu.

Sovyetler aynı zamanda, Yehol Chahar ve Mançurya'da güçlükler çıkarıyorlardı. Chiang-Kai-Shek, Çin topraklarının bütünlüğünün bozulduğunu Doğu Asya'da sulh ve nizamın ciddî şekilde tehdit edildiğini ve ileride herhangi bir kötü duruma mâni olmak için Çin'in ve Amerika'nın beraberce harekete geçmeleri gerektiğini Truman'a bildirdi. Truman bunu çok müspet olarak karşıladı. Bunun üzerine Ruslar dostça hareketlere başladılar. Chiang-Kai-Shek'in oğlu Rusya'ya gitti. Stalin bu konuşmada, Kuomintang ile komünist parti arasında bir sulh birliği ümidini beslediğini söylemiş ve Çin-Amerikan ve Sovyet Rusya arasındaki işbirliği lehinde, fakat Amerika'nın Mançurya'ya üçüncü bir kuvvet olarak müdahale etmesini hoş karşılamadığını ilâve etmiş. Sağa sola eğilmeyen bir siyaset takibetmesi tavsiyesinde bulunmuş. Chiang-Kai-Shek'ı Rusya'ya davet etmişti. Chiang bu daveti reddetti.

Chiang bu daveti kabul etseydi, diplomasi bakımından yegâne yolun Rus komünistlerinin Çin'e karşı olan sabit manevralarını yani, Kuomintang ile Çin komünist partisi arasındaki işbirliği neticesinde bir koalisyon hükûmetinin kurulmasını kabul etmiş ve Rusya'ya tam bir güvenle bağlanmış olacaktı.

Diğer taraftan dünya umumi efkârı komünist propagandasının etkisi altında idi. Ekseri demokratik milletler Çin-Rus mücadelesinde Sovyet Rusya'yı yatıştırılmayı tercih etmişti. Çin de bu durum karşısında dış siyaseti önde tutarak sesini çıkarmamıştı.

Bütün bunlara rağmen Moskova'nın tesiri ile Sino-Amerikan dostluğuna darbe indiriliyordu. Sovyet Rusya'ya karşı Amerika ile müştereken bir siyaset takip etmenin imkânı yoktu. Chiang-Kai-Shek Sovyet Rusya'nın tecavüzüne karşı yalnızca mücadele edecekti. Bunun içindir ki Stalin'in ikinci davetini Chian-Kai-Shek kabul etmedi. Eğer bu daveti kabul etseydi, Çin komünistleriyle müştereken bir koalisyon hükûmeti kurulacaktı ve çok geçmeden bütün memleket bir Sovyet peyki olacaktı. Bundan sonra Sovyet Rusya bir damla kan dökmeyen bütün Çin'i kontrolü altına alacak, yalnız Asya'yı değil Pasifik'in de bir Rus gölü haline getirecekti. Bütün bunları teferruatı ile düşünen Chiang, Stalin'in teklifini kabule yanaşmadı.

Uluslararası komünistlerin tecavüz propagandası —Çin komünistlerinin taraf-sızlık manevraları:

Sovyetler, Çin'e komünist hükûmeti getirmedikçe plânlarını tatbik edemeyeceklerini ve Çin'de Amerika'nın nüfuzunu yok etmedikçe Asya'da hâkimiyet kurma ihtiraslarını gerçekleştiremeyeceklerini biliyordu. Chiang-Kai-Shek sulh yolunu tercih ederken herhangi bir komünist ihtilâlini yatıştıracağına emindi. Siyaset bakımından Çin komünistlerinin ihtilâli, Sovyet Rusya'nın Çin'e karşı

tecavüz harbi mahiyetinde idi. Uluslararası komünistler bu tecavüzün çirkin tarafını maskeleyişler ve bunu "Çin hükümetinin sebebiyet verdiği bir iç harb" şeklinde yorumlamışlardı. Çin hükümeti siyasi ve sosyal nizamı kurmak için bu ihtilali bastırma hareketine geçti. Uluslararası komünistler, gerek dahilde gerek memleket dışındaki halkı, hükümetin otoritesinin sarsıldığına, Çin komünistlerinin Çin'de demokrasi rejimini kurmakta olduklarına inandıрмаğa çalışıyorlardı.

Amerika'nın Çin dâvasına karşı hareketi önemli olduğundan Çin hükümetinin her şeyden önce uluslararası anlayışı kazanması gerekiyordu. O zaman Çin hükümetinin, savunma durumunu muhafaza etmesinden ve mesuliyetin nereden geldiğini dünyayı ikna için Çin komünistlerinin harekete geçmelerine müsaade etmekten başka çaresi olmadığını Chiang-Kai-Shek itiraf etmektedir.

Neticede ihtilâl çabuk genişledi. Hükümet, memleketteki nizamı ve kanunları idare edecek kuvveti kaybetmişti. Böylece komünist kuvvet dünya sulhünü tehdit edici şekilde büyümüştü. Bu sırada Çin komünistleri tarafsızlık taktiklerini yeniliyorlardı. "Demokratik Birlik" adlı bir birlik kurarak, millî sulhu ve birliği sağlayacaklarını ilân ediyorlardı. Yayınladıkları yazılarda, "Çin'de bu iki parti yani, Kuomintang ve komünist partiler birbirine muhaliftir. Bu muhalefet iç harbi tehlikesini yaratmıştır. Eğer bu temayül yok edilmezse, Çin'de sulhtan, birlikten ve demokrasiden konuşmak boşunadır. Millî ve demokratik bir kolalisyon hükümetinin kurulmasının yegâne yol olduğunu ileri sürüyorlardı. Böylece Çin komünistleri ile hükümetin arası büsbütün açıldı.

Amerikan aracılığının başlaması:

Bu bölümde, General Marshall'ın Çin'e arabuluculuğu için gönderilmesi (1945), komünistlerle Millî Hükümet arasında ateş kes emrinin verilmesi, siyasi-istisari konferansda ileri sürülen millî kalkınma hükümetinin yeniden organize edilmesi, askerî meseleler ve millet meclisi ile ilgili 24 maddelik anlaşma üzerinde bilgi verilmiştir.

Çin komünistleri bu birinci ateş kes emrine itaat etmemişler ve Sovyet ordusu Changchun'dan çekilir çekilmez burasını işgal etmişlerdi. Millî Hükümet ateş kes emrini nazarı itibare alarak hiçbir harekette bulunamamıştı. Diğer taraftan Ruslar da ellerinden geldiği kadar General Marshall'ın arabulucu gayretlerini baltalamağa çalışıyorlardı, Çin komünistlerinin de anti-amerikan propagandasına yeniden başlamışlardı. Sovyet Rusya'nın yardımı ile Çin komünistleri Mançurya'da birçok şehirleri işgal etmişti. Bunun üzerine ikinci ateş kes emri verildi.

Chiang-Kai-Shek, bu ikinci ateş kes emrinin verilmesi neticesinde Millî Hükümet kuvvetlerini komünistlere karşı harekete geçirmemişti. Onların Çinli ve vatansever olduklarını düşünerek bu emre itaat edeceklerine, yeniden faaliyete geçmiyeceklerine inanmakla bir kere daha hata işlediğini söylüyor.

Sovyet Rusya'nın Kuzey-Doğuda fabrika ve madenleri yağma etmesi, komünist askerlerinin tecavüzü:

Burada, Sovyetlerin Mançurya'da fabrika ve madenleri yağma etmesi, komünistlerin ikinci ateş kes emrine rağmen birçok cephelerde millî hükümet kuvvetlerine hücumlarda bulunması, birçok şehirleri yakıp yıkmaları, Millet Meclisi toplantılarının geri bırakılması, komünistlerin Amerikan arabuluculuğunu kabul etme-

mesi anlatılmıştır. Çin komünistlerinin “Millet Meclisinin ancak hükümet yeniden kurulduktan sonra toplanmasını ve meclisteki üye adedinin kendi isteklerine uygun olmasını ve veto hakkının konulmasını” istemeleri üzerine Millet Meclisinin toplanması geri bırakıldı. Böylece general Marshall'ın Çin'i sulha kavuşturma gayretleri boşa çıkıyordu.

Üçüncü ateş kes emri —Millet Meclisini toplanması —Çin komünistlerinin arazi reformu —Amerikan düşmanlığı:

Çin komünistlerinin anlaşmaya yanaşmaması neticesinde Millî Hükümet kuvvetleri Galgan'ı aldı. Hükümet Çin komünistleriyle sulhçu bir anlaşmaya varmak istedi ise de, komünistler kabul etmediler. Daha sonra meclisin açılışına partili, partisiz bütün delegeler geldiği halde onlar gelmediler. Yennan'da “arazi reformu üzerinde” bir program hazırlamak için toplandılar. 1947'de “arazi kanununun ana hatları” başlıklı bir kararla arazi beylerini ortadan kaldırıyor, araziyi müsavi olarak fakir çiftçiler arasında taksim ediyorlardı. Bu çiftçiler aynı zamanda orduya da girebileceklerdi. Bu şekilde “arazi ıslâhı” bir nevi askerî seferberlik demektir.

Amerikan düşmanlığı —Sovyet Rusya'nın Amerikan arabuluculuğunu sabotaj etmesinin sebepleri —Sulhçu işbirliğinin neticeleri:

1946'da Çin komünistleri General Marshall'ın arabuluculuğunu reddetkten sonra her türlü Amerikan aleyhdarlığına, propagandalarına başladılar. Bunun üzerine Amerika para ve askerî yardımı kesti, ve Peiping Tientsin, Tsingtao'daki askerlerini geri aldı. Böylece Sino-Amerikan işbirliği, Çin komünistlerinin sabotajlarıyla sona ermiş oldu. Bu arada (1947) Millî Hükümet anayasayı kabul etti. Çin komünistleri Millî Hükümetin çalışmalarını durmadan baltalıyordu. En büyük yardımcıları Sovyet Rusya idi. Çin komünistlerinin “Chiang-Kai-Shek çekilmeden sulha kavuşamayız” parolası her tarafa yayılmıştı. Bunun üzerine Chiang-Kai-Shek 21 Ocak 1949 da Cumhurbaşkanlığından çekildi. Siyasi ve sosyal durum Çin komünistlerinin kontrolü altına girdi.

Hülâsa:

İkinci cihan harbi neticelendikten sonra Çin, Japonya ve Rusya ile dostluk muahedesi imzalamış ve Çin komünistleriyle sulh konuşmaları yapmağa çalışmıştı. Fakat Çin komünistlerinin gayesi bütün Çin'i kontrolleri altına almak ve Rus İmparatorluğu'nun yeni bir kolonisi haline getirmektir. Amerika'nın arabulucuğu sırasında Çin komünistleri tarafsızlık rolünü oynamış bunu askerî manevraları için iyi bir fırsat bilmişlerdi. Chiang-Kai-Shek bu sırada Sovyet Rusya'nın arabuluculuğu teklifini, Çin'i ikinci bir Polonya durumuna düşürmemek için kabul etmemişti. Sovyet Rusya bu yoldan hedefine varamayınca Çin komünistlerini her bakımdan desteklemeğe başlamıştı. Bir taraftan sulh konuşmaları yapılırken, diğer taraftan iç harb bütün hızıyla devam ediyordu. Moskova da Amerikan aleyhtarlığını teşvikten geri kalmıyordu. Böylece, Çin komünistlerinin devamlı sabotajları, iftiraları, zulümleri ve sonra memleket dışındaki gayet iyi plânlanmış propagandaları Çin Millî Hükümetini başarısızlığa kadar götürmüş ve iktidarı Çin komünistlerinin eline teslimine sebebiyet vermişti. Chiang-Kai-Shek, bu bölümü şu satırlarla bitiriyor: “Fakat, Sovyet Rusya, Çin'i yeni bir kolonisi yapma hülyasını asla tahakkuk ettiremeyecektir. Bunu yapmağa kalktığı takdirde, Çin halkının darbesiyle parça parça olacaktır”.

